

EKOLOGIE V MYSLIVOSTI

Ekologie se zabývá vztahy mezi organizmy a jejich prostředím. Znalost a respektování těchto vztahů a ekologických zákonitostí je základem správné myslivecké péče o zvěř, která je součástí přírodních ekosystémů a její chov musí být prováděn v souladu s nimi.

Základní ekologické pojmy

Biosféra

Biosféra je svrchní obal naší planety Země, ve kterém se nalézají nějaké formy života. Proto o biosféře někdy hovoříme také jako o "živém obalu Země".

Biom

Dílčími oblastmi biosféry jsou biomy. Vlivem určitých biotických a abiotických podmínek vznikají velké souvislé oblasti s charakteristickými typy rostlinných a živočišných společenstev. Biomy rozlišujeme na vodní a suchozemské.

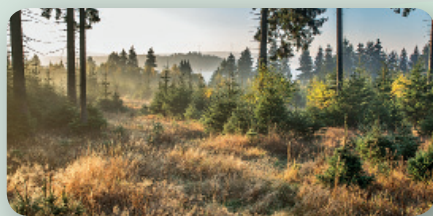
V rámci pevniny biomy třídíme podle vegetace (vegetační pásy): polární pustina, tundra, tajga, stepi, pouště, savany, tropické lesy, horské lesy, monzunové lesy, atd.

Naše krajina je zahrnuta v pásmu listnatých lesů mírného pásu.

Biotop

Biotop je místo se specifickými podmínkami, ovlivněné biotickými i abiotickými složkami, které vytvářejí životní prostředí zde žijícím organismům. Biotop se tedy vztahuje vždy k určitému druhu organismu. Synonymem pojmu biotop je **stanoviště**. Příkladem biotopů může být louka, pole, houština apod. Každé takové stanoviště poskytuje živočichům odlišné podmínky, a proto vyhovuje jiným druhům (př.: biotopem jelena evropského jsou listnaté a smíšené lesy s otevřenými plochami, biotopem kachny divoké jsou veškeré vody bohaté na drobné živočichy a porosty vodních rostlin).

Souhrn všech živých organismů (rostlin, hub, živočichů a mikroorganismů), které žijí v určitém biotopu, označujeme jako **společenstvo**.

Ekoton

Přechodné území mezi biotopy, resp. mezi společenstvy, označujeme jako ekoton. Vyskytují se zde druhy z obou sousedících biotopů, tudíž je zde větší druhová pestrost (tzv. ekotonální efekt).

Ekotony jsou tedy z pohledu ekologie velmi hodnotné.

Pro zvěř je typickým příkladem ekotonu přechod mezi lesem a loukou.

Biodiverzita

Tento ekologický pojem lze zjednodušeně popsat jako biologickou rozmanitost, či druhovou pestrost na určitém území. Je potom zřejmé, že čím vyšší biodiverzitu v dané lokalitě nacházíme, tím ji považujeme za ekologicky stabilnější a hodnotnější. Například krajina s vysokou druhovou pestrostí rostlin je pro zvěř mnohem přívětivější než krajina s monokulturními porosty.

Ekologické faktory ovlivňující zvěř

Prostředí působí na organizmy mnoha faktory. Ty mají vliv také na velikost a hustotu populací zvěře a ovlivňují její zdravotní stav a kondici. Faktory prostředí rozdělujeme na abiotické a biotické.

Abiotické faktory prostředí

Tyto faktory nikterak nesouvisí s živými organizmy, nejsou a nebyly jejich součástí. Zahrnují veškeré fyzikální a chemické faktory půdy, vodního prostředí a ovzduší.

Voda

Voda je základní podmínkou pro život na Zemi a je důležitá ve všech svých skupenstvích. Dostatek vody je limitujícím faktorem prostředí. Větší množství srážek může mít na zvěř negativní vliv, v současnosti se však potýkáme především s jejich nedostatkem.

Teplota

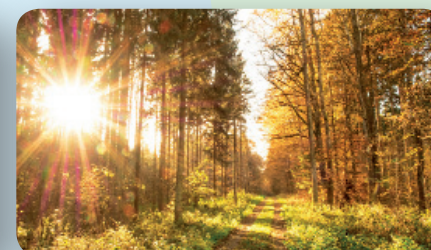

Základním předpokladem života na Zemi je optimální teplota. Teplota prostředí ovlivňuje vnitřní tělesnou teplotu živočichů. Zvěř dokáže negativně ovlivnit jak příliš nízké, tak i vysoké déletrvající vnější teploty.

Biotické faktory prostředí

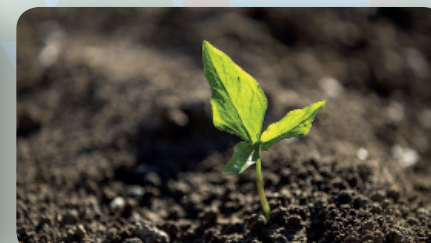
Biotické faktory vychází z přítomnosti ostatních živých organismů v daném prostředí. Můžeme je vnímat také jako ovlivnění života určitého organismu organickou hmotou (potrava, kryt...) a také působením živých organismů mezi sebou navzájem. Tyto vztahy rozlišujeme na vnitrodruhové a mezidruhové. Mezi biotické faktory patří také působení člověka. Těmito vztahy se budeme zabývat v další úrovni mAm.

Světlo

Světlo umožňuje fotosyntézu zelených rostlin, které jsou zdrojem potravy mnoha živočichů. Život na Zemi ovlivňují i denní a sezónní cykly světla. Pro naši zvěř má význam délka světelného dne, která ovlivňuje dobu rozmnožování, přebarvování srsti, migraci apod.

Půda

Půda je zdrojem anorganických živin, důležitých pro růst rostlin – biomasy. Dává prostor pro vznik půdního společenstva, které nazýváme edafon (bakterie, řasy, houby, hmyz, žížaly, obratlovci...).

Záření

Důležitým faktorem prostředí je sluneční záření. Jeho viditelná část spektra je pro život nejdůležitější, neboť je zdrojem světla a tepla. Hlavním zdrojem tepla je potom infračervené záření. Ultrafialové záření je ve větším množství nebezpečné, ničí však i choroboplodné zárodky.

Vzduch (vítr)

Zvěř díky větru lépe přijímá pachy a zvuky na delší vzdálenosti. Vítr však zvěři profukuje srst či peří, což jí v kombinaci s promáčením může způsobit zdravotní potíže. Zvěř před silnějším větrem vyhledává kryt.

Prověřte své znalosti z ekologie

Přiřaď zvěř k jejímu přirozenému biotopu.

Řešení: 1D, 2F, 3A, 4E, 5B, 6C

Porovnejte mezi sebou dvojice obrázků z pohledu biodiverzity.

Doplň mezi obrázky znaménko "větší – menší" (< >).

Řešení: 1<2, 3<4, 5>6, 7<8, 9>10, 11>12

... kontrolní otázky:

1. Vysvětlí pojem společenstvo.
2. Jak označujeme půdní společenstvo?
3. Vysvětlete pojem "ekotonální efekt".
4. Která část spektra záření je hlavním zdrojem tepla?
5. Ekologicky hodnotnější je prostředí s vysokou nebo s nízkou biodiverzitou?
6. Co například u zvěře ovlivňuje délka světelného dne?
7. V jakém pásmu (biomu) je zahrnuta krajina v ČR?
8. Uveď příklad ekotonu.
9. Jak rozdělujeme faktory prostředí?
10. Mezi jaké faktory řadíme působení člověka?

Nápověda:

1. Souhrn všech živých organismů daného biotopu.
2. Edafon.
3. Vysvětlení v textu tohoto dílu mAm.
4. Infračervené záření.
5. S vysokou.
6. Dobu rozmnožování, přebarvování, stěhování...
7. Listnaté lesy mírného pásu.
8. Pole/les, louka/rybník, ...
9. Biotické a abiotické.
10. Biotické.

Tip na praktický úkol:

V krajině vašeho bydliště vyhledejte několik různých typů biotopů a ty důkladně prozkoumejte. Popište, čím jsou charakteristické, jaké druhy rostlin a živočichů se v nich vyskytují a jakými faktory jsou nejvíce ovlivňovány. Potom jednotlivá pozorování mezi sebou porovnejte a vytvořte k nim poučnou prezentaci. Pokud se s výsledky budete chtít pochlubit, budeme rádi, když se o prezentaci vašeho bádání ve formě článku do časopisu Myslivost s námi podělíte.

Vysvětlete si...

- Co znamená limitující faktor.
- Jakým způsobem můžeme mysliveckou péčí ovlivnit negativní působení abiotických faktorů prostředí.
- Jaká rizika pro zvěř představují činnosti člověka.
- Svě vědomosti můžete rozšířit o další ekologické pojmy: krajina, populace, atd.

Stříbrný odznak

Stříbrný odznak za tento předmět získá adept, který se orientuje v základní ekologické terminologii a prokáže přehled v oblasti faktorů prostředí ve vztahu ke zvěři.

Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu

www.myslivost.cz/mam

